

Årsmelding 2014

Vega verneområdestyre

Innhold

1.0 Innledning	3
2.0 Midler til forvaltning av verneområdene.....	5
2.1 Drift utvalg	5
2.2 Forvaltningsplan.....	5
2.3 Bestillingsdialog	6
3.0 Tiltak i verneområdene på Vega	7
3.1 Tiltaksmidler gjennom bestillingsdialogen 2014.....	7
3.2 Verdensarvens hav i fortid, nåtid og framtid	8
3.3 Kart og informasjonsbrosjyre.....	9
3.3 Rapportering fra SNO – lokalt	10
3.4 Andre tiltak.....	12
Plukke sikaplanter i Holandsosen	12
Sviing av lyng i Holandsosen naturreservat	13
Kartlegging av sviflater i Holandsosen naturreservat	13
Sti gjennom Kjellerhaugvatnet naturreservat.....	14
4.0 Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde.....	15
5.0 Vega verneområdestyrets deltakelse	16
5.1 Styret.....	16
5.2 Verneområdeforvalter	17
VEDLEGG	20

Alle bildene i årsmeldingen er tatt av Jannike Wika

Bildet på forsiden er tatt i Kjellerhaugvatnet naturreservat i februar 2014

1.0 Innledning

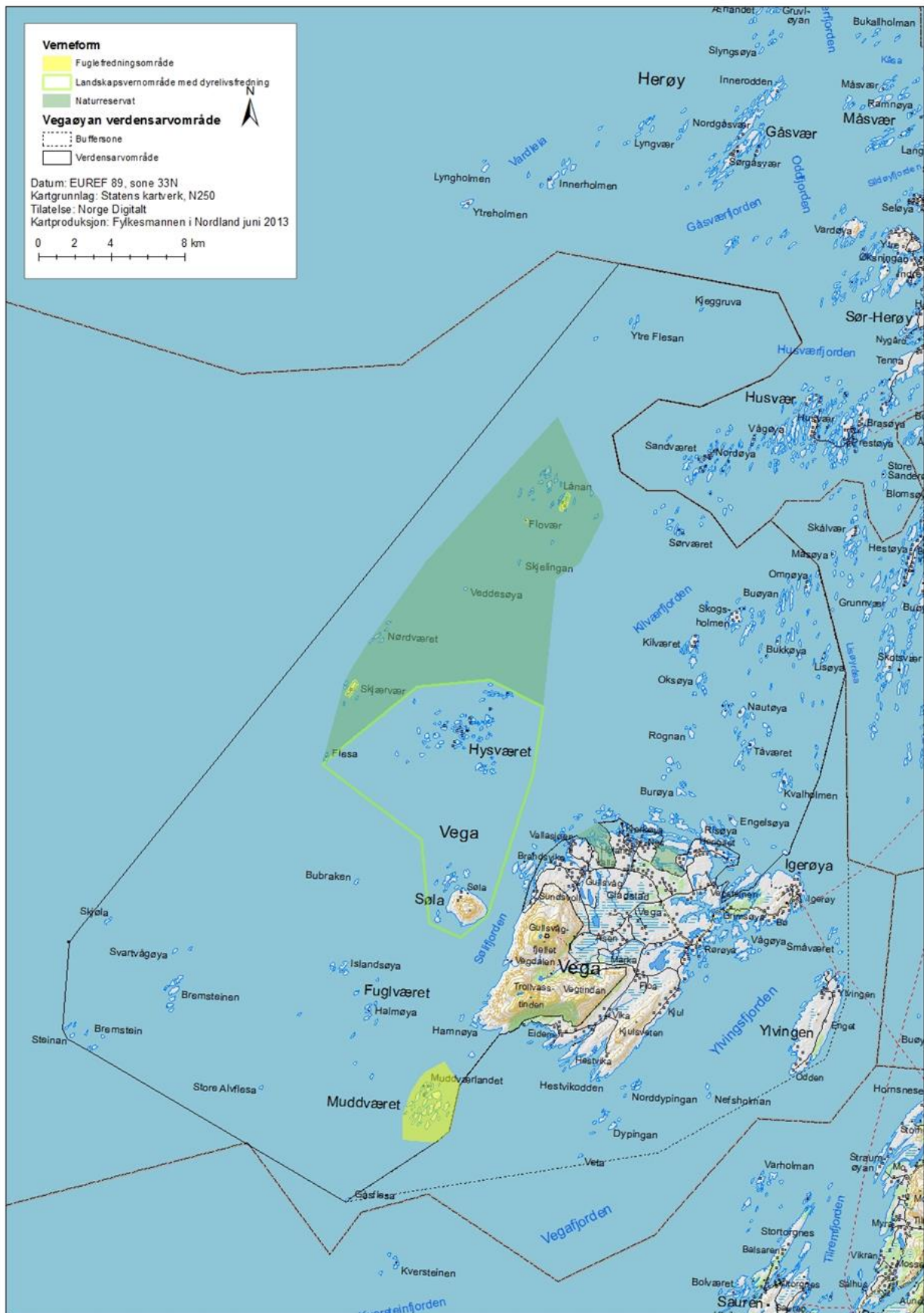
Vega verneområdestyre består av tre politiske representanter; to fra Vega kommune og en fra Nordland fylkeskommune. Sekretariatet for verneområdestyret er en verneområdeforvalter som er ansatt hos Fylkesmannen i Nordland, men med lokalt kontorsted. Forvalteren skal sammen med styret se til at forvaltningen av verneområdene gjennomføres i samsvar med verneforskriftene for de enkelte verneområdene, naturmangfoldloven, nasjonale miljømål og internasjonale forpliktelser. Verneområdene er vist i kartet på neste side.

Dagens styre ble konstituert 12.mars 2012: André Møller (leder), Hanne Wika (nestleder med vara Marius Jøsevold), Ann-Hege Lervåg (styremedlem med vara Einar Silseth). Jannike Wika er ansatt som verneområdeforvalter.

Konstitueringen innebærer at forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Vega kommune er delegert til Vega verneområdestyre. Se kart med oversikt over verneområdene side 4. Vega verneområdestyre har med konstitueringen påtatt seg å forvalte viktige nasjonale og internasjonale naturverdier (jf. vedtektene av 18.12.2010). Styret skal sørge for at de nasjonale verdiene blir ivaretatt som forutsatt gjennom opprettelsen av de ulike verneområdene og forvaltningen av verneområdene skal sees i sammenheng med forvaltningen av verdensarvområdet.

Forvalteren er underlagt styret i forvaltningen av verneområdene. Forvalterens hovedfunksjon er å være sekretariat for verneområdestyret og faglig forberede alle styresaker. Forvalter skal gjennom sin saksbehandling bidra til at styret forvalter verneområdene i samsvar med naturmangfoldloven (§§ 7-12) og verneforskriftene.

Det er Vega verneområdestyre sitt ansvar å påse at verneverdiene ikke forringes/ivaretas, som følge av deres forvaltningspraksis. Hvis verneverdiene forringes eller er i fare for å forringes skal verneområdestyret påse at nødvendige tiltak blir igangsatt. Videre skal Vega verneområdestyre behandle og avgjøre alle dispensasjonssøknader. Styret har også et selvstendig ansvar for å anmelde/rapportere brudd på verneforskriftene. Klage på vedtak skal sendes til Vega verneområdestyre, som oversender saken til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet forbereder klagesaken og sender saken til Miljøverndepartementet, som fatter endelig vedtak. Dette vedtaket kan ikke påklages.

Kart over Vegaøyan verdensarvområde og verneområdene.

2.0 Midler til forvaltning av verneområdene

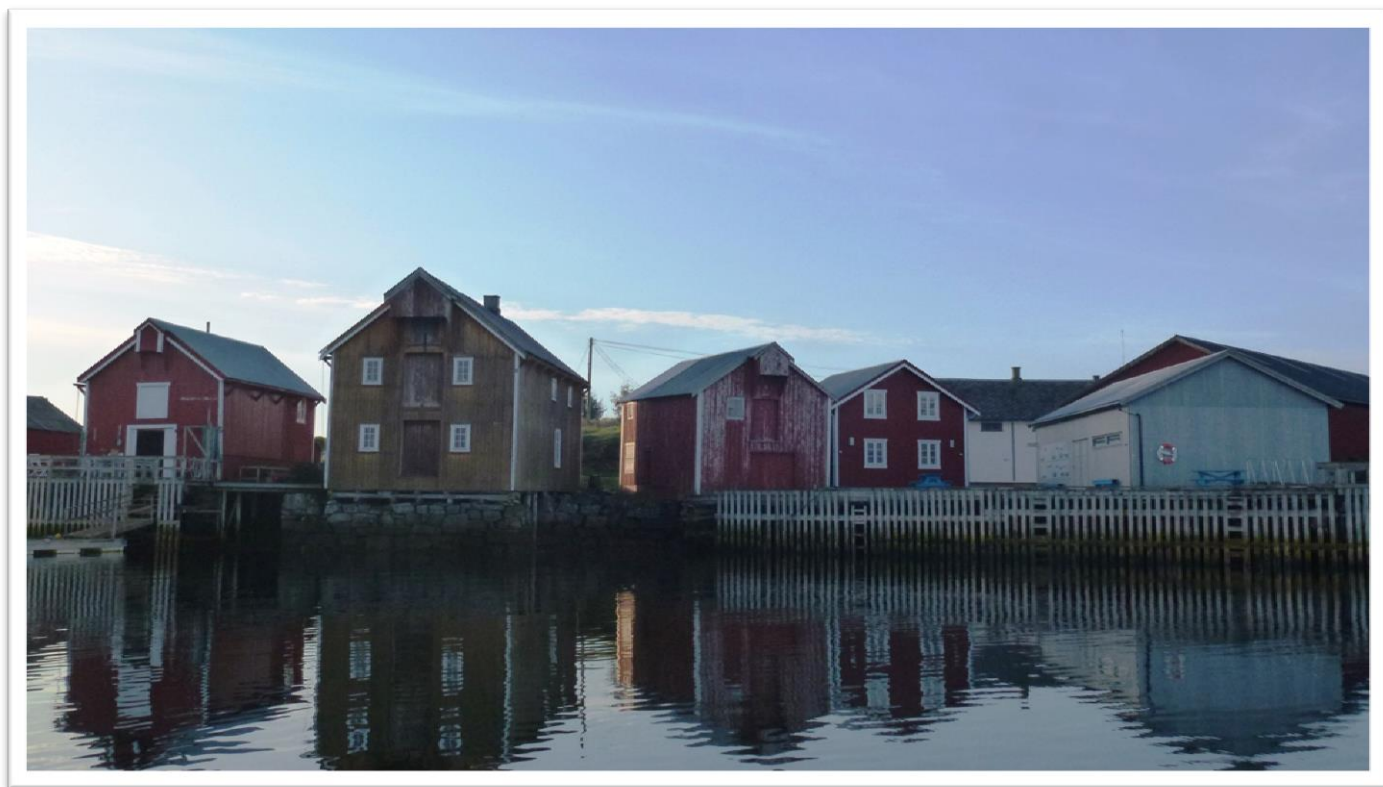
Utenom administrative tjenester og drift av sekretariat ble det i 2014 gitt følgende bevilgninger fra Miljødirektoratet til Vega verneområdestyre:

• Drift utvalg	95 000 kr
• Forvaltningsplan	40 000 kr
• Bestillingsdialog	570 000 kr
Totalt	1 054 500 kr

Kommentarer til hver enkel bevilgning er gitt i kapittel 2.1 – 2.5.

2.1 Drift utvalg

Reise og møtegodtgjørelse for Vega verneområdestyre samt reiseutgifter for rådgivende utvalg. Midlene disponeres av styret.

Nes, september 2014

2.2 Forvaltningsplan

Utgifter til arbeidet med forvaltningsplanene, midlene kan benyttes til dekning av utgifter i forbindelse med nødvendige registreringer, medvirkningsprosesser, trykking osv. Midlene disponeres av styret.

2.3 Bestillingsdialog

Tiltaks-/investeringsmidler i nasjonalparker og andre større verneområder i tråd med forvaltnings-/skjøtselsplan eller andre relevante styringsdokumenter, jfr. tekstboks. Midlene skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, inkludert investeringsutgifter til informasjon, skjøtsels-, og tilretteleggingstiltak. Midlene disponeres av styret, og prioriteringene av midlene som ble bevilget gjennom bestillingsdialogen er vist i kapittel 3.

Bestillingsdialogen er en formalisert prosess mellom forvaltningsmyndigheten og SNO (Statens naturoppsyn) lokalt for å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt. Bestillingsmøtene er en arena for rapportering fra SNO lokalt, drøfting av status, utfordringer og tiltaksbehov. Dette er et grunnlag for forvaltningsmyndighetens innmelding av behov for oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak, samt innmelding av behov for tiltaksmidler til Miljødirektoratet/SNO.

SNO er selv ansvarlig for planlegging, prioriteringer, personell og økonomi for gjennomføring og rapportering av disse "kjerneoppgavene". Det vil likevel være av stor betydning at forvaltningsmyndigheten gir SNO faglige premisser og forslag til prioriteringer for aktiviteten som ligger i SNOs egen oppgaveportefølje.

Forvaltningsmyndighetene kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver ut over SNOs egne, faste kjerneoppgaver, som registreringsarbeid, særlige tiltak i verneområder (informasjons-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak) og lignende. Forvaltningsmyndigheten og SNO lokalt kan avtale å gjennomføre slikt feltarbeid gjennom bestillingsdialogen. SNO lokalt vil avstemme disse oppgavene ift andre pålagte oppgaver og kapasitet.

Bilde: Sau på beiting i Holandsosen naturreservat 2014

3.0 Tiltak i verneområdene på Vega

Som vist i kapittel 2.0 fikk Vega verneområdestyre 627 000 kr gjennom bestillingsdialogen til tiltak i verneområdene. I tillegg fikk Vega verneområdestyre sammen med Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv et tilskudd på 207 000 kr til to prosjekt: «Verdensarvens hav i fortid, nåtid og framtid» og «Merking av stier og kajakkruiter på kart».

Bilde: Skogbrukselever fra Mosjøen videregående skole i Kjellerhaugvatnet februar 2014

3.1 Tiltaksmidler gjennom bestillingsdialogen 2014

Vega verneområdestyre fikk i 2014 570 000 kr til tiltak i verneområdene og prioriterte i 2014 å bruke pengene til følgende tiltak:

1. Flytting av gjerde i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet (77 000 kr)
2. Hogst av sitkagran i Kjellerhaugvatnet vest (100 000 kr)
3. Restaurering av kulturlandskapet i Lånan og Skjærvær (80 000 kr)
4. Beiting i Holandsosen og Kjellerhaugvatnet (38 900 kr)
5. Beiting i Hysvær/Søla landskapsvernområdet (91 200 kr)
6. Fuglekikkerpunkt i tilknytning til verneområdene (100 000 kr)
7. Hogst av sitkaskog i Kjellerhaugvatnet nord (70 000 kr)
8. Hogst av lauvkratt i Holandsosen (10 000 kr)
9. Kart med informasjons brosyrer (23 000 kr)
10. Uttak av mink (10 000 kr)
11. Uforutsette utgifter (7 000 kr)
12. Supplerende tildeling til nye informasjonsplakater (20 000 kr)

Bilde: Ny innfallsport til Eidemslie naturereservat (innrammet kart viser plassering)

3.2 Verdensarvens hav i fortid, nåtid og framtid

Prosjektet fikk 150 000 kr fra *Tilskudd til verdiskaping naturarv*. Prosjektet er et samarbeid mellom Vega skole, Vega verneområdestyre og Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv.

I Forvaltningsplanen for Vegaøyen Verdensarvområde (2015 – 2022) er Fiskeri, Havbruk samt Utdanning og kompetanse tre sentrale brukerinteresser. For Fiskeri og Havbruk er hovedmålene i perioden å rekruttere flere fiskere og å utvikle en havbruksvirksomhet som er bærekraftig i forhold til verdensarvverdiene. For Utdanning og kompetanse er hovedmålet å skape interesse og forståelse og for natur og kultur på i verdensarvområdet.

Hovedmålet med «Verdensarvens hav i fortid, nåtid og framtid» var å synliggjøre og formidle menneskets forhold til havet i verdensarvområde med fokus på bruk av havet som matfat og ferdselsvei. Prosjektet har engasjert lokale skoleelever i skoleåret 2014/2015, til å bli kjent med Fiskeri og Havbruk og verdensarvverdiene gjennom flere aktiviteter.

- Portrettintervju (video) av fiskerkoner, fisker, barn av fiskere og øyboere
- Dokumentere kysthistorien gjennom kystlagets museum
- Foredrag om de fiskbare artene samt om kulturarven i verdensarvområdet

- Besøk hos Vega delikatesser AS
- Befaring til oppdrettsanlegg, på fiskebåt og på fiskemottak
- Tilbereding tradisjonell fiskemat sammen med erfarne matkoner
- Tilbereding fiskemat sammen med kokkekunster Jon Aga med filming og intervju underveis

Prosjektet avsluttes ved skoleårets slutt i juni 2015, med at de digitale fortellinger fra aktivitetene fremstilles gjennom websiden til Vegaøyen Verdensarv og utstilling på Vega skole. Produktet blir utstilt i det framtidige verdensarvsenteret på Vega. Det ferdige produktet sendes til miljødirektoratet i juni.

3.3 Kart og informasjonsbrosjyre

Prosjektet fikk 57 000 kr fra *Tilskudd til verdiskaping naturarv*. Prosjektet er et samarbeid mellom Vega verneområdestyre, Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv og Vega kommune.

I Forvaltningsplanen for Vegaøyen Verdensarvområde (2015 – 2022) er reiseliv og friluftsliv et av hovedtemaene. Hovedmålsettingen for temaet er å videreutvikle Vega som en bærekraftig destinasjon der natur- og kulturarven ivaretas. Et viktig tiltak for å nå hovedmålet er å gjøre informasjon om kulturarv samt annen informasjon om Vega tilgjengelig for besøkende og lokalbefolkning. Styre ferdselen til de minst sårbare områdene er en viktig del av arbeidet og er hovedmålsettingen til dette kartprosjektet. I dette prosjektet ble det laget en folder som inneholder: kart med merking, samt egen informasjonsbrosjyre på fire språk. Alle fastboende på Vega fikk en folder hver. Folderne er til salgs i butikker og på turistinformasjon.

Bilde: kart med merking, samt egen informasjonsbrosjyre (innrammet)

3.3 Rapportering fra SNO – lokalt

Vega verneområdestyre hadde følgende innspill/forventninger til SNOs kjerneoppgaver i 2014:

- Holder oppsyn med faste hekke- og ynglelokaliteter for trua/sårbare arter.
- Holde tilsyn med fugl i verdensarvområdet i eggleggingstida særlig i områdene med ferdselsforbud.
- Holder tilsyn med samtlige grensemerker, skilt og informasjonstavler. Oppsynet må selv vurdere behovet for og melde inn supplerende anskaffelser av verneskilt av nødvendige typer.
- Informasjon om naturverdiene og om regelverk som skal beskytte naturverdiene.
- Jakt på mink i verdensarvområdet.
- Kontroll i forhold til hekkende storskarv i Skjærvær FF.
- Alle artsregistreringer som gjøres legges inn i www.artsobservasjoner.no. Andre registreringer legges inn i miljødirektoratets verneområdelogg.

Bilde: Befaring til verneområdene i sjø, med Statens naturoppsyn – lokalt (august 2014).

I tillegg bestilte Vega verneområdestyre følgende personellressurser fra SNO-lokalt (i prioritert rekkefølge):

- Holandsosen naturreservat: Slutføre etterarbeidet med hogst av sitkaskog. 1,50 ukesverk.
- Holandsosen naturreservat: Utfrakting av bjørkelunner. 1,00 ukesverk.
- Lånan, Flovær og Skjærvær, Lånan/Skjærvær, Hysvær-Søla og Muddvær: Felles befarung med båt. 1,50 ukesverk.
- Kjellerhaugvatnet naturreservat: Følge opp bevaringsmål. 0,50 ukesverk.
- Holandsosen naturreservat: Følge opp bevaringsmål. 0,50 ukesverk.
- Kjellerhaugvatnet naturreservat: Følge opp skjøtselstiltak i Kjellerhaugvatnet vest. 0,80 ukesverk.
- Verdensarvområdet: Fangst av mink. 2,50 ukesverk.
- Et eller flere av verneområdene på Vega: Sjøppelrydding. 1,00 ukesverk.

- Et eller flere av verneområdene på Vega: Formidling/informasjon til barn og unge. 0,20 ukesverk.
- Bistand fra SNO for utvelgelse av sted til fuglekikertårn. Deltakelse på møter/befaring for å velge ut det mest hensiktsmessige stedet for å ha et fuglekikkerpunkt. 0,80 ukesverk.
- Kjellerhaugvatnet naturreservat: Hente prøver fra kalksjø. 0,50 ukesverk.
- Forvalterknutepunkt på Nes: Kontortid. Avvikling av møter med knutepunktet samt andre brukere av verdensarvområdet. 0,10 ukesverk/uke.

SNO-lokalt har loggført i underkant av 360 timeverk i Vega kommune i pr oktober 2014.. Av dette er ca. 200 arbeidstimer knyttet direkte til oppsyn eller oppdrag i verneområder. Som tidligere har oppsynet stort sett blitt utført som "fellesoppdrag" som har omfattet "tilstandsoppsyn" i natur generelt, og Verdensarvområde og verneområder spesielt. Det har også blitt utført enkelte mer praktiske oppdrag i form av skjøtsel i verneområder, samt oppsett av løveskilt, jakt- og fellefangst av mink.

Som tidligere år kan det i ettertid være til dels vanskelig å tidfeste hvor mye tid og ressurser som har blitt brukt på den enkelte oppgave siden oppsynsturene har flere elementer i seg. SNO-lokalt har fortsatt som målsetting å i størst mulig grad "være til stede" i ansvarsområdet generelt og Verdensarvområdet og verneområdene spesielt.

Se nærmere beskrivelse av aktivitetene til SNO-lokalt i verneområdene, i vedlegg («Årsrapport SNO-Helgeland 2014»).

Bilde: Georg Bangjord (SNO Sør-Trøndelag) og Runar Omnø (SNO-lokalt) på befaring til fuglekikkerpunkt i Kjellerhaugvatnet naturreservat.

3.4 Andre tiltak

Plukke sikaplanter i Holandsosen

Staten bruker betydelige ressurser på å ivareta verdiene som finnes i Holandsosen naturreservat. Vegetasjon er en viktig del av verdigrunnlaget og for at området ikke skal gro igjen må det skjøttes. Sitkaskogen har etablert seg på Vega – også i naturreservatene. Denne arten vil vi ikke ha i naturreservatene. I 2009 – 2011 ble all sitkaskog innafør Holandsosen naturreservat fjernet. Nå ser vi at små sitkaplanter spretter opp særlig i hogstfeltene.

I september 2014 lånte verneområdeforvalter 10.klasse ved Vega skole og satte dem inn i denne problemstillingen, de blir med til Holandsosen å «napper» opp små sitkatrær og de lager en kort rapport etterpå. Dette prosjekt støttes av Læreplanen for naturfag 8. – 10. under flere kompetanssmål. Klassen fikk 2000 kr for arbeidet.

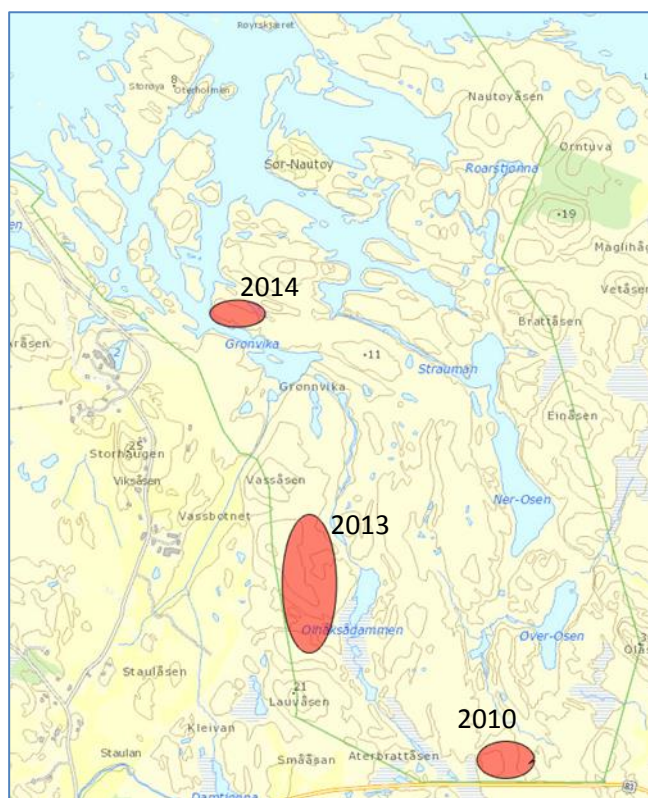

Bilde: Elev fra 10.klasse ved Vega skole er i Holandsosen naturreservat for å nappe sitkaplanter.

Sviing av lyng i Holandsosen naturreservat

Etter at beitet i Holandsosen opphørte på 1970-tallet førte det til en gradvis gjengroing. Å holde Holandsosen åpen er viktig for å opprettholde området som et viktig område for våtmarks fugler som ender, vadere og lommer. I dag beites området av sau og storfe. På grunn av kalkrike bergarter er Holandsosen også spesiell botanisk sett. Et godt beitetrykk vil kunne holde landskapet åpent, men sviing er viktig for å få bukt med gjengroing av einer og krekling samt fornying av røsslyng.

For tredje gang ble det i 2014 svidd i Holandsosen naturreservat. Målet med lyngsviing er å forbedre beiting i lyngheier og bevare det biologiske mangfoldet. Sviingen følger anbefalingene fra Sviplan for Holandsosen (Bioforsk Rapport 2012).

Kart over svidde flater i Holandsosen naturreservat fra 2010 - 2014

Bilde: Grunneiere som hjelper til under sviing i 2014

Kartlegging av sviflater i Holandsosen naturreservat

En av avgangsklassene ved Mosjøen videregående skole, avdeling Marka (naturbruk) besøkte forvaltningsknutepunktet Nes i juni 2014. I den forbindelse hadde de en praktisk dag i Holandsosen hvor de kartla ettervekst i de tre ulike sviflatene i Holandsosen. Hovedkonklusjonene var: i det området hvor det var svidd i 2014 var det 65 % vegetasjon, der hvor det var svidd i 2013 var det 95 % vegetasjon mens der hvor det var svidd i 2015 var det helt dekt med vegetasjon men med tørr jordflate og med tynt jorddekke.

Sti gjennom Kjellerhaugvatnet naturreservat

Etter initiativ fra lokalbefolkningen ble en gammel sti fra Nes til Svea foreslått gjenetablert. Verneområdeforvalter rådførte seg med Bioforsk Tjøtta som i 2012 hadde ei ornitologisk kartlegging i det aktuelle området og fikk melding om at denne traseen er best i forhold til hekkede fugl.

3.klasse ved Vega skole lagde røde tremerker som ble brukt ved merkingen av stien. Parkering for turen er ved kafeen på Nes. Det er foreløpig ingen parkering på Svea.

Bilde: Ny sti er etablert fra Nes – Svea (merket på innrammet kart)

4.0 Forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde

Verneområdeforvalter har i oppdrag å revidere forvaltningsplanen for Vegaøyen verdensarvområde.

Vega verneområdestyre gjennomførte vår 2014 høring av forvaltningsplanen. Høringen ble sendt til grunneiere, brukere, interesseorganisasjoner, myndigheter og andre aktuelle instanser. Det kom inn totalt ni innspill. I vurderingen av innspillene har arbeidsutvalget for forvaltningsplanen bistått sekretariatet. Arbeidsutvalget består av miljøvernsjef i Vega kommune Margrethe Wika, daglig leder i Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv Rita Johansen og verneområdeforvalter Jannike Wika.

Utkast av forvaltningsplanen ble godkjent i Vega verneområdestyre 24.6.2014. Den ble endelig godkjent av Miljødirektoratet 23.10.2014. Det som gjenstår for 2015 er at Vega kommune slutter seg til planen og deretter trykking. I tillegg skal et sammendrag oversettes til Engelsk.

Bilde: Barn og unge i verdensarvområdet (foto: Lena Fagerwing)

5.0 Vega verneområdestyrets deltakelse

5.1 Styret

Det ble avholdt fire styremøter i 2014. Protokoller for møtene ligger på nettside

<http://www.nasjonalparkstyre.no/vega/>

I 2014 ble det gjennom Vega verneområdestyre

- Gitt dispensasjon for lavtflyging og landing med helikopter i Eidemsliene, Holandsosen og Kjellerhaugvatnet naturreservat
- Gott dispensasjon fra verneforskriften for motorferdsel i forbindelse med rydding av lauvskog – Holandsosen naturreservat
- Gott dispensasjon fra verneforskriften for motorferdsel i forbindelse med etterarbeid av hogstarbeid i Holandsosen naturreservat
- Gitt dispensasjon for verneforskrift for felling av Oter i Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde, Muddvær fuglefredningsområde og Hysvær/Søla landskapsvernområde med dyrelivsfredning.
- Gitt dispensasjon fra verneforskrift for lavflyging over verneområdene som ligger i Vega kommune.
- Behandlet klage på avslag om dispensasjon for oppføring av sjøhus/brygge i Lånan.
- Etter søknad gitt tillatelse til å sette opp nye bygg i forbindelse med ærfugldrift i Lånan og Muddvær.

Bilde: Styreleder på Hardangervidda nasjonalparksenter, juni 2014

Styreleder André Møller har siden 2011 vært leder i Vega verneområdestyre og i 2014 representert han Vega verneområdestyre

- Ved Norges verdensarv i Alta i mai
- Ved besøk av Miljøvernnavdeling i juni
- Under studieturen til Hardangervidda nasjonalparksenter og Kosterhavets nasjonalpark (Naturrum och entréer) i juni
- Under evalueringsmøte med SNO lokalt - og sentralt i oktober
- Under opplæring av verneområdestyrene/nasjonalparkstyrene i Brønnøysund i desember
- Under besøket av fylkesmiljøvernssjef i Nordland Roar Høgseth i desember
- styreleder har dessuten
  - deltatt på flere befaringer og møter i tilknytning til skjøtselstiltak
  - i en rekke sammenhenger i arbeidet for å få realisert et verdensarvsenter på Vega

5.2 Verneområdeforvalter

Verneområdeforvalter er sekretær for Vega verneområdestyre og har kontorlokaler på Nes. Jannike Wika er ansatt som verneområdeforvalter og begynte i jobben 12. september 2011. Arbeidsoppgavene for verneområdeforvalter har i 2014 vært:

- Arbeid med forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarvområde
- Følge opp tiltak beskrevet i kapittel 3.0 med blant annet befaringer ut i aktuelle verneområder
- Informasjon og presentasjon av Vega verneområdestyre, arbeidsoppgaver og muligheter
- Daglig drift med strategi- og økonomiarbeid

Verneområdeforvalter har representert Vega verneområdestyre på følgende:

Januar:

- Styremøte i Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv (observatør)

Februar:

- Avdelingsmøte hos Fylkesmannen i Nordland, miljøvernnavdelingen

Mars:

- Informasjon og prosjektstart med skogbrukselever fra Mosjøen videregående skole, avdeling Marka.
- Samling av Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) i Bodø
- Avdelingsmøte hos Fylkesmannen i Nordland, miljøvernnavdelingen.
- Befaring med SNO til fuglekikkerpunkt i Sør-Trøndelag.
- **Styremøte** i Vega verneområdestyre

April:

- Informasjon om arbeidet i verneområder for elever fra Westerdals Oslo ACT
- Befaring med ornitolog om plassering av fuglekikkerpunkt i verneområde på Vega

Mai:

- Verdensarvforum i Alta
- Evalueringsmøte med SNO og Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv på Vega

Juni:

- Administrere Miljøvernavdelingen hos fylkesmannen i Nordland sin seksjonstur til Vega
- Informasjon og guiding under Miljøvernavdelingens tur til Vega
- Formidling til 8.klasse ved Vega skole. Fiskeri og kystkultur på Vegstein, i tilknytning til verdensarvområdet.
- Informasjon om arbeidet i verneområdene på Vega for avgangselever fra Mosjøen videregående skole, avdeling Marka.
- Styremøte i Vega verneområdestyre
- Studieturen til Hardangervidda nasjonalparksenter og Kosterhavets nationalpark (Naturrum och entréer) i juni

Juli:

- Deltakelse ved 10-års jubileum (Vegaøyen Verdensarv)
- Styremøte for Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv (observatør)

August:

- Samarbeidsprosjekt med Vega skole (10.klasse) om plukking av sitkagran i Holandsosen naturreservat.
- Konferanse om skjøtsel i Skogsholmen – i Skogsholmen.
- Avdelingsmøte hos Fylkesmannen i Nordland, miljøvernavdelingen
- Befaring til Lånan og Muddvær med teknisk avdeling i Vega kommune

September:

- Samling av Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) i Bodø
- Avdelingsseminar for miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Nordland i Saltstraumen
- Miljødirektoratet arrangerer vernefagsamling på Lillehammer
- Befaring til Hysvær med teknisk avdeling i Vega kommune
- Befaring med Bioforsk Tjøtta til sviflatene i Holandsosen naturreservat

Oktober:

- Team verdensarv møte på Vega, med utveksling av informasjon om pågående arbeid i tilknytning til verdensarv- og verneområdene.
- Innspills møte om utmarksforvaltning hos Fylkesmannen i Nordland, Bodø.
- Miljødirektoratet arrangerer regional samling på Hurtigruta hvor verneområdeforvalter holt innlegg om samarbeid med grunneiere, lag og organisasjoner.

November:

- Informasjon om arbeid i verneområdene på Vega for to skoleklasser fra Vega skole
- Fellesdag for Fylkesmannen i Nordland i Bodø

- Styremøte i Vega verneområdestyre
- Samling av Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors) i Bodø
- Styremøte i Vegaøyen Verdensarv hvor verneområdeforvalter orienterte om arbeidet med forvaltningsplanen for Vegaøyen Verdensarv
- Informasjonsmøte om Sitkaskog på Vega (Vega kommune, SNO og Allskog)

Desember

- Opplæring for nasjonalparkstyrene Vega verneområdestyre og Lomsdal-Visten hvor verneområdeforvalter holdt innlegg om forvaltningsplanarbeid
- Administrere besøket av fylkesmiljøvern sjef i Nordland hvor også verneområdeforvalter holdt innlegg om arbeidet i verneområdene siden Vega verneområdestyre ble etablert
- Møte om rekruttering innen fiskeri på Sør-Helgeland (initiativtakere i Brønnøysund, daglig leder i Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv)
- Elektronisk møte med Ytre etat (sekretariat fra Møysalen, Midtre-Nordland og Trofors)

Med Vega Verneområdestyrets samlokalisering med Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv, Statens Naturoppsyn, og Helgeland Museum på Nes, er det et godt stykke på vei til å bygge opp et kompetansemiljø på verdensarv. Samlokaliseringen gjør det også enklere å ha en god informasjonsflyt og dialog i prosjektutvikling og ulike tiltak.

Vedlegg: «Årsrapport SNO-Helgeland 2014»

ÅRSRAPPORT SNO-HELGELAND 2014

Lokalt verneområdestyre, Vega

SNO lokalt:

Runar Jostein Omnø

Engasjert personell:

Tjenestekjøp:

Del A

Kjerneoppgaver (kontroll, tilsyn, informasjon mv)

- **Generelt**
- **Verneområder**
- **Vegaøyen Verdensarvområde**
- **Laksoppsyn**
- **Jaktoppsyn**
- **Hekkelokaliteter rovfugl**
- **Motorferdsel**
- **Felling av mink**
- **Kulturminner**

Generelt vedr oppsynet 2014

Kort om aktivitet

Rapportskriver har loggført i underkant av 360 timeverk i Vega kommune i 2014, - så langt. Av dette er ca. 200 arbeidstimer knyttet direkte til oppsyn eller oppdrag i verneområder. Som tidligere har oppsynet stort sett blitt utført som "fellesoppdrag" som har omfattet "tilstandsoppsyn" i natur generelt, og Verdensarvområde og verneområder spesielt. Det har også blitt utført enkelte mer praktiske oppdrag i form av skjøtsel i verneområder, samt oppsett av løveskilt, jakt- og fellefangst av mink.

Som tidligere år kan det i ettertid være til dels vanskelig å tidfeste hvor mye tid og ressurser som har blitt brukt på den enkelte oppgave siden oppsynsturene har flere elementer i seg.

Rapportskriver har fortsatt som målsetting å i størst mulig grad "være til stede" i ansvarsområdet generelt og Verdensarvområdet og verneområdene spesielt.

Verneområder i Vega - generelt

Kort om aktiviteten

Det har vært utført oppsyn i samtlige 7 verneområder i Vega i 2014. Det er loggført 41 oppsynsturer- eller oppdrag, - noe som gir et snitt pr. verneområde på ca. 6 tilsyn for 2014.

Befaringer, oppsyns- og andre oppdrag i verneområder beskrives i liten grad i denne rapport. Det vises til verneområdelogg for nærmere detaljer for det enkelte verneområde. Verneområdeloggen er pr. d.d. ikke fullstendig ført for SNO-Helgeland, men det skal den bli innen Nyttår.

Generelle utviklingstrekk/utfordringer

Gjennom 2014 har det ikke fremstått noen klare utviklingstrekk, - verneområdene i Vega sett under et. Tilstanden, ser en bort fra forbedringene som følger av skjøtsel og fjerning av ”svartlistede” arter, synes tilnærmet uendret, med unntak av de områdene som det foregår skjøtsel i.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

Generelt mener rapportskriver det må være et mål i seg selv å få oppsøkt alle verneområdene, - helst flere ganger. Det bør ut fra preventive hensyn fortsatt være slik at en av oppsynets viktigste oppgaver er **å være til stede**, - ”å se og bli sett”.

Det vil som tidligere år være et mål for SNO å holde alle de 7 vestligste ærfuglværene fri for mink i 2015.

Det vil være et mål minimum å få gjennomført en søppelaksjon i verneområde i Vega.

Holandsosen NR

Kort om aktiviteten

SNO har loggført 5 oppsyn/oppdrag i reservatet så langt i 2014.

Som foregående år fortsatte SNO etterarbeidet med å gjøre områdene hvor det er foretatt skogfelling, mer ”attraktive”. Det ble ikke foretatt uttransport av stubber våren 2014 da det ikke ble forhold å benytte snøscooter.

Våren 2014 ble siste del av hogstområdet ryddet. Ca. 1500 stubber ble kappet, og flere bål ble bygd av kvist og stranger.

Utviklingstrekk/utfordringstrekk

Det vil trolig de kommende år bli en stor utfordring med å få fjernet spirende barskog i begge hogstfeltene. Spesielt ser det ut som spirene kommer i stort antall i hogstfeltene for sitka.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

Vinteren 2014/2015 vil SNO forsøke få brent alle kvistdundene som er lagt opp. Stubber og trevirke vil bli kjørt ut med snøscooter.

Kjellerhaugvatnet NR

Kort om aktiviteten

SNO har utført 2 oppsynsturer i 2014.

Utviklingstrekk/utfordringer

I regi av VOF vil felling av sitka i reservatet fortsette i 2015. Fjerning av spirer fra sitka i hogstfeltene synes å fremstå som et problem som vil komme igjen i mange år etter fremover.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

SNO vil utføre normalt oppsyn i verneområdet i 2015.

Eidemsliene NR

Kort om aktiviteten

Eidemsliene NR er oppført med 1 tilsyn 2013.

Utviklingstrekk/utfordringer

Det er ikke registrert noen spesielle endringer av tilstand for reservatet.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

SNO vil ha normalt oppsyn med reservatet i 2015.

Hysvær/Søla LVO

Kort om aktiviteten

Hysvær/Søla NR står med 9 tilsyn i 2014, - så langt.

Det ble i april utført uttak av mink ved bruk av hund på Søla. 10 mink ble avlivet.

Utviklingstrekk/utfordringer

Generelt for verneområdet fremstår det ikke spesielle utviklingstrekk.

Søla fremstår til tross for store uttak som et område med sannsynlig høyt antall vill mink. Landskapet gjør området krevende å jakte mink i, - spesielt jakt med våpen og eventuelt hund er krevende.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

I det Søla må regnes som en innfallspott for mink til ”ærfuglværene” Hysvær og Skjærvær, vil det være en prioritert oppgave for SNO å prøve å ta ut så mange mink som mulig i området på og rundt Søla. SNO vil i første halvpart av april gå over Søla og deler av Hysværet med hund.

Lånan/Skjærvær NR

Kort om aktiviteten

I Lånan/Skjærvær NR har det vært utført oppsyn/oppdrag 7 ganger i 2014.

Utviklingstrekk/utfordringer

Tilstanden i reservatet synes i grove trekk uendret fra tidligere år.

Kolonien av hekkende storskarv i Nordværet synes stabilisert seg. Telling av reir ble foretatt på høsten. Ca. 400 reir ble observert. Telling under hekking kan tyde på at det er mellom 500 og 600 hekkende par i hele været.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

Det fremstår ingen spesielle oppgaver for Lånan/Skjærvær NR for året som kommer.

SNO vil forsøke følge utviklingen i storskarvkolonien i Nordværet. Det samme gjelder de koloniene av nordlig sildemåke en har ved Floværet og Lånan.

Lånan/Flovær/Skjærvær FFO

Kort om aktiviteten

Det er loddført 7 oppsynsoppdrag i de 3 fuglefredningsområdene Lånan, Flovær og Skjærvær.

På vårparten gjennomførte SNO søk med hund etter mink i Lånan og på øyene innover mot Sørværet. Ingen mink ble funnet. Det ble ikke observert mink eller utført skade av mink på hekkende ærfugl i noen av de 3 fuglefredningsområdene i 2014.

Utviklingstrekk/utfordringer

Hva gjelder hushekkende ærfugl og annen kolonihekkende fugl, må trusselen fra vill mink antas være den største ”konkrete” trussel i årene fremover.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

SNO har som målsetting å holde alle 3 fuglefredningsområdene fri for mink i 2015.

SNO vil også i 2015 forsøke få gjennomført en ”våraksjon” ved jakt på mink i de øyværene som kan regnes som innfallspott for mink til Lånan/Skjærvær NR og Lånan/Flovær FFO.

Muddvær FFO

Kort om aktiviteten

SNO har loggført 11 oppsyn/oppdrag i verneområdet 2014.

Havørn sliter fortsatt med å få til vellykket hekking i verneområdet. SNO hadde spesiell oppfølging av en havørnlokalitet i verneområdet, men overvåkingen ble avsluttet da havørn ikke etablerte seg på lokaliteten dette året.

Utviklingstrekk/utfordringer

Inntrykket også her er at tilstanden generelt i verneområdet ikke har endret seg vesentlig fra tidligere.

Rovfugl sliter med å få til vellykket hekking i Muddværet. SNO har hvert år (fra 2008) funnet et eller flere havørnreir hvor hekking er påbegynt, men har mislyktes. Årsak ukjent. Været har tidligere hatt fast hekkelokalitet av hubro. Hubro høres og sees av og til i været enda, men vellykket hekking er ikke registrert.

Anbefalte oppfølgingspunkter neste år

Det fremstår ikke noen spesielle oppgaver for Muddværet i året som kommer.

Vega Verdensarvområde

Kort om aktiviteten

”Verdensarvorganisasjonen” har heller ikke i 2014 i noen grad hatt spesielle ønsker om utførte oppdrag til SNO. Det har heller ikke dette året fremstått typiske ”verdensarvoppgaver” gjennom oppsynet, - foruten som tidligere tilknytningen ”turisme og ren natur”, bekjempelse av vill mink i tilknytning til ærfuglkulturen.

SNO-Helgeland har i 2014 tatt initiativet til og gjennomført befaringer i Verdensarvområdet med offiserer fra Kystvakta.. Tilnærmet alle ærfuglværene har vært besøkt. Samme møte og befarings vil forsøkt gjennomført i løpet av høsten med ledere fra lokalt politi og brannvesen (IUA). Bakgrunn for befaringene har vært og er samarbeidsrelasjoner, ”lokalkunnskap” samt rolle- og oppgavefordeling ved større hendelser i dette området.

SNO-Helgeland har deltatt og stått for transport ved flere befaringer i Verdensarvområdet hvor verneområdeforvalter og Teknisk sjef fra Vega kommune har deltatt. Bakgrunn for befaringene har vært vurdering ift Plan- og Bygningslov og verneforskrift av bygningsmessige tiltak igangsatt, eller gjennomført, uten tillatelse.

Utviklingstrekk/utfordringer

Som tidligere fremstår alvorlig forurensing av sjøområdene utenfor Vega nok fortsatt som den største trussel for Verdensarvområdet. En stor del av Verdensarvområdet består av hav- grunt vann eller øyer. Et havari med båt, eller et utslipp fra den tiltagende oljeutvinningen utenfor Helgeland, vil kunne få svært store konsekvenser for Verdensarvområdet.

Raksøppelet er og blir en stor utfordring i Verdensarvområdet. Trusselen er ikke akutt som ved oljeutslipp, men raksøppelet er mange steder svært skjemmende. Det er fortsatt slik at selv om bare verneområder prioriteres for oppsamling, er mengden raksøppelet formidabel og oppgaven med å skulle få fjernet alt nesten illusorisk, i hvert fall hvis en skal holde seg til de metoder og det omfang av oppsamling som har vært gjort til nå.

Tiltagende turisme på Helgeland generelt, har ikke medført store problemer som er blitt registrert, eller meldt til SNO. Hva gjelder turisttrafikken i Vega Verdensarvområde synes den fortsatt stort sett å bli styrt gjennom arrangerte guidede turer. Fortsatt er det nok slik at den ”uorganiserte” turisttrafikken øker noe i Verdensarvområdet, - antallet kajakkpadlende er økende og det blir nok også noen flere fritidsbåter, men ikke i et problematisk omfang. Det er i liten grad rapportert om uheldige episoder. - Med andre ord omtrent som tidligere år.

Tilbakemelding fra fuglevokterne i Verdensarvområdet er at 2014 har vært et greit år, uten store eller spesielle problemer. Antallet hekkende ærfugl (i hus) er omtrent som tidligere eller noe økende.

Anbefalt oppfølgingspunkter neste år.

SNO-Helgeland vil i 2015 ha som en prioritert oppgave å bistå både Verdensarvorganisasjonen, verneområdeforvalter og Vega kommune på områder der dette er naturlig.

Det bør være et mål at en kommer frem til felles retningslinjer for alle ”etater” for hvordan Verneforskrift og Plan- og Bygningslov skal håndheves i verneområdene spesielt og Verdensarvområdet generelt.

Minkfelling

Kort om aktivitet

SNO gjennomførte våren 2014 søk etter mink med hund i flere av verneområdene i Vega, samt i øygrupper utenfor verneområder som antas å være innfartsvei for mink til ærfuglværene. I Hysvær/Søla LVO ble 12 mink funnet hvorav 10 ble avlivet.

Etter observasjon av mink ved bebyggelsen på hovedøya på Søla, gjennomførte SNO fellefangst høsten 2014. En mink ble tatt i felle.

Totalt er det av SNO felt 12 mink i Vega i 2014, - så langt.

Utviklingstrekk

Det kan være tegn som tyder på at det i 2014 har vært mindre mink i vegaøyene enn tidligere år. Om dette er, eller blir, en varig utvikling gjenstår å se. Utviklingen bør følges over flere år for å kunne si noe mer sikkert om dette. Bestand av mink synes å være stor og trolig rimelig uendret i Vega kommune. Det kan kanskje synes som om det har vært noe mindre mink i 2014 enn i 2013, men det er vanskelig å si noe sikkert om bestanden øker eller avtar. Etter at skuddpremien ble økt i 2012, viser tallene for fangst av mink i Vega en markert oppgang. Fangsttallene er så høye at det på sikt bør gi en reduksjon i bestanden.

Anbefalte oppfølgingspunkter

Jakt/fangst på vill mink vil ha prioritet for SNO også i 2015. Det er SNOs mål at alle de 7 vestligste ærfuglværene i Vegaøyan Verdensarvområde skal holdes frie for mink i 2015.

Laksoppsyn

Kort om aktiviteten

SNO har loggført 2 laksoppsyn i Vega i 2014.

Utviklingstrekk/utfordringer

SNO antar at det fiskes ulovlig etter anadrom laksefisk i relativt lite omfang i Vega. SNO har ikke noen formening om utviklingstrekk på dette området i Vega.

Anbefalt oppfølginger neste år

Laksoppsyn vil ikke være en prioritert oppgave for SNO i Vega kommune i 2014, men vil, som tidligere, for Vega del bli utført under andre oppdrag.

Hekkelokaliteter rovfugl

Kort om aktiviteten

SNO sitter med det generelle inntrykket at 2014 har vært nok et vanskelig år for de tidlige hekkende rovfuglene. Det ble på vårparten også i år funnet flere tomme havørnreir.

Lokalisering og registrering av hekkende rovfugl i Vega har også i 2014 vært en noe nedprioritert oppgave for SNO. Registreringen er stort sett blitt gjort i tilknytning til andre oppdrag.

SNO har ringmerket 6 havørnunger i Vega i 2013.

Utviklingstrekk/utfordringer

Havørnbestanden i Vega synes å være god. At tettheten av hekkinger over år er rimelig konstant, er muligens en indikasjon på at bestanden som sådan også er nokså stabil.

For noen påbegynte, men avbrutte hekkinger, har det ikke fremstått noen klar årsaksforklaring til at hekkingen mislyktes. Det kan dog ikke stikkes under en stol at det synes litt påfallende at havørn på enkelte lokaliteter aldri synes klare gjennomføre vellykket hekking.

Hubro var tidligere en helt vanlig hekkende fugl i Vega. Selv med god mattilgang (von), er det ikke registrert hekkinger eller forsøk på hekkinger på øyene i Vega de siste år. Det er ikke usannsynlig at minst 1 par hekker på hovedøya Vega.

Kongeørn kan sees ganske ofte på Vega. Det er ikke usannsynlig at minst 1 par hekker i kommunen. SNO har sammen med NINA søkt etter kongeørn på Vega i 2014, uten å finne konkrete lokaliteter.

Anbefalte oppfølgingspunkt neste år

Oppfølging av lokaliteter for rovfugl bør ha prioritet også i 2015. Registrering, ringmerking og dokumentasjon bør i hovedsak gjøres i forbindelse med andre oppgaver/oppdrag.

Som tidligere år antas den største trussel mot rovfuglene, også i Vega, fortsatt å være ”lokal forvaltning / bestandsregulering” ut fra enkeltpersoners holdning til rovfugl. Spesielt gjelder dette holdning til hubro og havørn.

Jaktoppsyn

Kort om aktiviteten

Det er ikke utført oppsyn rettet mot jakt i Vega i 2014.

Utviklingstrekk/utfordringer

Det er ikke konstatert noen spesielle utviklingstrekk vedrørende jakt i Vega kommune.

Anbefalt oppfølgingspunkter

Lov om Viltet, - jakt, er og skal være en del av SNOs arbeide og ansvar. Det er i liten grad kontroll med denne aktiviteten i Vega. SNO vil derfor forsøke få til kontroller rettet mot både storvilt- sel- gås- og sjøfugljakt i 2015. – Om ikke for annet, så i hvert fall for å markere at det *finnes* et oppsyn også på dette området.

Motorferdsel

Kort om aktivitet

Det har ikke vært gjennomført kontroller rettet mot motorferdsel i utmark i Vega i 2014.

Utviklingstrekk/utfordringer

Motorferdsel i utmark antas ikke være et veldig stort problem verken i Vega eller i rapportskrivers øvrige ansvarsområde for den saks skyld. Det vil dog være naivt å tro at det ikke forekommer, også på Vega. Forholdet ulovlig kjøring på snø – barmarkskjøring i Vega kommune er ikke helt oversiktlig.

Anbefalte oppfølgingspunkter

Kontroll av motorferdsel i utmark bør «sesongvist» følges opp mot hhv snøscooter gjennom vinter og vår, og bruk av ATV og lignende redskaper ellers i året, - kanskje spesielt om høsten under storviltjakta.

Kulturminner

9 av 10 utvalgte/prioriterte kulturminner ble i 2014 ført tilsyn med av SNO. Ingen av disse ligger i Vega

Utviklingstrekk/utfordringer

Kontrollene av kulturminner har så langt ikke avdekket spesielle forhold eller utviklingstrekk.

Anbefalte oppfølgingspunkter

SNO vil også i 2015 forsøke følge opp Fylkeskommunens liste og ønsker for kontroll av kulturminner.

Anmeldelser 2013 og 2014

Anmeldelser, inndragninger og øvrige brudd på miljølovgivningen inngitt av SNO-Helgeland i 2013 og 2014.

Lovverk	Advarsler		Anmeldelser		Inndragning		Totalt	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Laks- innlandsfisk.	5	10	1	0	8	26	14	36
Motorferdsel (snø)	0	0	0	0	0	0	0	0
Motorferdsel (barmark)	0	0	0	0	0	0	0	1
Naturmangfoldslov	0	0	0	1	0	0	0	0
Viltlov	0	0	0	0	0	0	0	0
Forurensingslov	0	0	0	0	0	0	0	0
Friluftslav	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulturminnelov	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre lover	0	0	0	0	8	26	14	37
TOTALT antall saker	5	10	1	1				

Del B

Rapportering av oppdrag i henhold til bestillingsskjema del B og C. Utkvittering av utførte oppdrag og anbefalinger til tiltak gjøres direkte i skjemaet.

Det rapporteres direkte i bestillingsskjema på de ulike oppdragene, som henges sammen med Del A Kjerneoppgaver.

Skjemaet ”oppsyn i verneområder” legges ved (Gjelder bare kystområdene i Nordland)

12.10.2014

*Runar Jostein Omnø
Statens naturoppsyn Helgeland*